

Ingeborg Vinther um almennu umsitingina:

- Neyðugt at tátta í

- Verður ikki táttað í innan almennu fyrisitingina, so verður galin endi, tí tað eru ikki fólkin á gólvinum, ið fáa arbeiði, men í hægri endanum gongur púra vilt fyri seg, har stjórar og fultrúar verða settir í starv, sigur Ingeborg Vinther, forkvinna í Føroya Arbeiðarafelag.

Hon heldur hetta ikki hóska saman við fullveldispráttinum

DAGFINN OLSEN

- At tosa um fullveldi, samstundis sum ein økjur um almennu fyrisitingina, er púra burturvíð. Eg veit ikki hvør skal gjalda, men um danir skulu gjalda, so haldi eg skommin er fullkomin, sigur Ingeborg Vinther.

Hon filist á, at almenna fyrisitingin er í stöðugum vøkstri, har stjórar og fultrúar verða settir í starv, meðan arbeiðsloysi millum ófaklærd er alt ov stórt.

Verður ikki táttað í innan almennu fyrisitingina, so verður galin endi, tí tað eru ikki fólkin á gólvinum, ið fáa arbeiði, men í hægri endanum gongur púra vilt fyri seg, har stjórar og fultrúar verða settir í starv, sig-

ur Ingeborg Vinther, forkvinna í Føroya Arbeiðarafelag.

Hon heldur hetta ikki hóska saman við prátinum um fullveldi.

- Teir mugu heldur taka sær um reiggj og fáa samfelagið og tað almenna at virka, tí tað nyttar ikki at reka tað almenna, bara við at seta stjórar, fultrúar og deildarleiðarar, heldur Ingeborg Vinther, sum heldur ikki metir, at myndugleikarnir gera nóg mikið fyri at fáa vinnuna at virka, tí arbeiðsloysið millum ófaklærd og tímalønt er eftir hennara tykki alt ov stórt.

Sirkus tinganes

- Tað hjálpir lítið at tosa um fullveldi, samstundis sum

Ingeborg Vinther, formaður í Føroya Arbeiðarafelag

teir útbýggja almennu umsitingina við fleiri og fleiri fólki um við topplønnum, meðan tey niðast á stöðjaum hava verri og verri við at

klára seg, sigur Ingeborg Vinther.

Hon sær onga meining í hesum.

- Ein spurningur er eisini,

Føroya Arbeiðarafelag:

Hevur sagt sáttmálan upp

Millum annað er tímin millum sjei og átta er ikki avgreiddur enn

DAGFINN OLSEN

Fyri góðum trimum vikum síðani, tann 21. november, skipaði Føroya Arbeiðarafelag fyri kjakfundi fyri limunum. Har var semja um at siga sáttmálan upp.

Eisini var ymiskt annað, ið limirnir vóru ónøgdir við, sigur Ingeborg Vinther, forkvinna í Føroya Arbeiðarafelag.

Annars er ikki vanligt, at stöða verður tikin til slíkt so tífliga í Føroya Arbeiðarafelag, men hesaferð varð so stöða tikin beinanvegin.

Ymiskt í sáttmálanum varð uppi í kjakinum á

fundinum. Lønarviðurskiptini vórðu viðgjørd eins og álitismannaskipin. Millum annað var eisini ónøgd um tíman millum klokkan sjei og átta.

- Hetta endaði í gerðarættinum, tí arbeiðsgevararnir vildu hava hetta útsett og er hetta tí ikki avklárað enn, sigur Ingeborg Vinther.

Eisini verður arbeiðt við pensiónsviðurskiptinum. Sum er gjalda arbeiðsgevarar 1 prosent. Áftaná 1. januar 1999 verður hetta 2 prosent, sigur Ingeborg Vinther, forkvinna í Føroya Arbeiðarafelag.

hvør skal gjalda fyri alt hetta. Hvør skal gjalda fyri sirkusi, sum gongur fyri seg í Tinganesi?, spyr Ingeborg Vinther, sum heldur, at lítið verður hugsað um avleiðingarnar og tað sum liggur fyri frammán.

Hon ógvast yvir tøluni, ið eru at hoyra um økingina í landshúsráðhaldinum og hon heldur, at táttað skal í.

- Í almennagjakinum, har

haldi eg, at táttað skal í. Tað ein hevur hoyrt, so er miðfyrisitingin dýrkað frá 20 milliónum upp í 60 milliónir frá 1995 til 1998, sigur Ingeborg Vinther, sum ikki fær hetta at hanga saman við prátinum um fullveldi.

- Skulu danir gjalda arbeiðs fúllveldið, so er skommin fullkomin, sigur Ingeborg Vinther.

Føroyar mugu læra at standa á egnum beinum

Ein professari í búskapi sóknast eftir broytingum í Føroyum og skjýtir upp, at blokkstuðulin verður skerður

CHRISTIAN SCHULTZ-LORENTZEN

Ein skerjing í blokkstuðulinum. Farvæl til føroysku og grønlandsku umboðini í Fólkingatinginum. Og greiðar reglur fyri, hvar fullveldismarkið er.

Og neyðugar og víttfevnandi broytingar, um ríkisfelagsskappurin skal varðveittast.

Tað heldur Martin Paldam, ið er professari í búskapi á universitetinum í Árhús. Í komandi útgávu av faktiðarritinum »Samfundsøkonomen« fer hann í tær kritisku brillurnar í eini greinav frá framtíðini hjá ríkisfelagsskappinum.

Í greinini leggur hann harðliga eftir føroyskum politikarum, sum verða lagdir undir vantandi vilja til at fremja víttfevnandi bygnaðarbroytingar. Tiltøk, ið eru alneyðug, um Føroyar upp á sikt kunnu fáa stoypt grundina til ein stöðugan

búskap.

Martin Paldam hevur í nógv ár arbeitt við búskaparligu mekanismunum í ríkisfelagsskappinum. Tá hann setir sín krøv fram beint nú, er tað sum ein avleiðing av gongdini í sambandi við sonevnda »Pinsapakkann« fyrr í ár. Her gjørdur føroysku politikararnir sær sum kunnugt dælt av stöðuni sum tungan á vektiskáluni. Við at blanda føroysku kreppuna saman við »atkvøðuslú« til eitt stig hjá stjórnini, sum bert hevði til endamáls at justera danska búskapin, vórðu tær avtalurnar, ið øll kendu og fram til tá kundu livað við, brotnar.

Rein penganoysla, hildu nógvir danskir skattgjaldarar, og alsamt fleiri av teimum eru nú farnir at spyrja: Fær Danmark nakað burtur úr ríkisfelagsskappinum annað enn útreiðslur og skomm og skitin orð?

Í síni analysu staðfestir

Martin Paldam, at ríkisfelagsskappurin í dag stórt sæð bert verður hildin saman av søguligum og kensluligum orsökum. Samstundis ynskja bæði Føroyar og Grønland økt sjálfstýri. Og skulu rivur ikki koma í ríkisfelagsskappin, er neyðugt at seta eina nýggja dagsskrá fyri samstarvið í framtíðini.

Tað inniber m.a., at blokkstuðularnir skulu skerjast, so teir at enda hvørva heilt. Tað skal henda yvir eitt longri tíðarskeið. Tað er ófrímligt, at danskir politikarar verða togaðir runt á pallinum, so sum teir verða nú, heldur búskaparferfrøðingurin, sum vil hava føroysku og grønlandsku fólkaingsumboðini skift út við antin tvær sendistovur ella ríkisumboð.

Eins og professarin Arne Larsen, sum er formaðurin í Ráðgevdini Nevndini, metir Martin Paldam, at Føroyar kunna klára seg uttan blokkstuðul úr Danmark,

um fólkið er til reiðar at fara 25 prosent niður í livistøði.

Men Føroyar spæla hasard við síni framtíð, um politikararnir ikki vísa størri virkishug. Tað er bert ein spurningur um tíð, áðrenn ein nýggj búskaparkreppa rakar Føroyar, heldur Martin Paldam.

- Stóri trupulleikin er, at als einki bendir á, at nakrar so kollveltandi broytingar eru framar í Føroyum, so tað kann sleppast undan eini líknandi kreppu í framtíðini, sigur Martin Paldam.

- Eftir míni metan verður tað ikki so leingi, áðrenn tað hendir aftur. Kanska verður tað um fimm ár, ella um vit eru heppin, tíggju ár. Tá tú skerur inn á bein, er trupulleikin, at fiskastovnurin á Føroyabanka ikki er nóg stórvir til at skapa eina høvuðsvinnu fyri 45.000 fólki, ið vilja hava eitt livistøði sum tað danska - heldur ikki um tað hvørt ár úr Danmark verður sprænd ein

milliárd inn í samfelagið, sigur Paldam.

- Harafturat eru tveir stórir trupulleikar, sum okkurt kundi verið gjørt við, men har einki er hent. Tað er tørvurin á eini broyting í kommunum, sum skulu minkast úr 50 niður í fimm ella seks. Og harafturat er neyðugt við eini regulering av fiskivinnuni, so tað ikki verður ovurfisking aftur. Vit eiga at minnast, at New Foundland hevur verið gjøgnum trýggjar stórar kreppur í fiskivinnuni hóast vit har so at siga altíð hava havt reguleringar nakað sum tær, sum vit í dag hava í Føroyum, sigur Martin Paldam, ið heldur, at so at siga allir politikarar í Føroyum hava eina meðalyrgd av stóru kreppuni í landinum - so ein uppperð við syndirnar frá í gjár lættliga kann gerast tað bera runnblakari.

- So er tað jú nóg lættari at finna ein syndabukk utt-

Martin Paldam

anfrá. Ein tilíkur hevur enná tann fyrirmin, at hann gevur tjóðskaparligt samanhald - og tað hevur ein tørv á, meðan sárin lekjast. Men tíverri hevur tað eisini útreiðslur við sær. Tað er neyðugt at blása teir smáu trupulleikarnar, sum eru við »figgindan uttanfrá« upp til nakað heilt óveruligt. Samstundis minka trupulleikarnir í landsins egna politikki samsvarandi. So nú ganga øll bert og vóna, at oljan kemur, sigur Martin Paldam.